

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

طرح کفتمان سازی تدبیر و تفکر در

قرآن کریم

در سطح دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

کانون قرآن و عترت علیهم السلام علوم پزشکی شهید بهشتی
مجمع مدارس قرآن و عترت علیهم السلام علوم پزشکی دانشگاه تهران

❖ هدف طرح

این طرح قصد دارد با ارائه یک برنامه آموزشی و عملی، ضمن شناسایی توان افراد شرکت کننده، به تربیت نخبگان قرآنی در رشته‌های مختلف دانشگاهی پرداخته، ضمناً ایشان را در چگونگی استفاده و بکار بستن مفاهیم قرآنی در عرصه مورد نظر توانمند سازد. لذا می‌توان اهداف اجرای این طرح را اینگونه بر شمرد:

۱- رهیابی به ساختار عمیق فکری عملی قرآن در سطوح مختلف، جهت خودشناسی و خداباوری

۲- آشنایی با مفاهیم بلند قرآنی و دسترسی به شیوه‌های تجزیه و تحلیل آیات و مفاهیم نورانی آن

۳- توانمند ساختن افراد در استفاده صحیح و منطقی از قرآن در عرصه‌های مختلف

۴- تعمیق اعتقادات دینی افراد

۵- شناسایی توانمندی‌های نسل نو و فراهم آوردن امکان ظهور و بروز استعدادهاى آنان

طبیعی است افرادی که با استمرار و نظم، در این دوره حضور فعال داشته باشند، می‌توانند بر اساس قرآن ناطق و صامت بیندیشند، زندگی کنند و در عین حال دیگران را نیز در جاذبه معنوی آن قرار دهند.

سیاست‌های محتوایی و آموزشی طرح تدبیر:

بر اساس مطالعات و تجربیات به دست آمده آموزش‌های قرآن محور می‌بایست با محوریت تفکر، تعقل و تدبیر در کلمات، آیات، سوره‌های قرآن، روایات و همچنین ادعیه، و برای ایجاد انس و طهارت و تعلیم و

ترکیه متناسب با نیازهای مخاطب طراحی و اجرا شود. که مهمترین سیاست های محتوایی طرح به شرح ذیل می باشد:

۱. محتوای اصلی آموزشی برای آموزش‌های قرآن محور، متن قرآن، روایات اهل بیت علیهم السلام و ادعیه و علوم ضروری برای فهم قرآن و روایات است.
۲. بهره‌مندی و استفاده از تفسیر المیزان به عنوان تفسیر پایه و سایر تفاسیر به ویژه تفاسیر روایی به عنوان تفاسیر کمکی در محتوای دروس الزامی است. تفسیر المیزان به عنوان میزان فهم نیز استفاده می‌شود.
۳. بهره‌مندی از کتاب مفردات یا قاموس قرآن یا التحقیق برای فهم معانی لغات قرآن ضروری است.
۴. کتاب‌هایی که به صورت مستقیم از آیات و روایات بهره گرفته‌اند به صورت موضوعی و متناسب با تخصص مورد نیاز استفاده می‌شود.
۵. کتاب‌هایی که به صورت غیر مستقیم از آیات و روایات بهره جسته‌اند در صورت لزوم و متناسب با تخصص افراد استفاده می‌شود.

پیشنهاد عملیاتی برای اجرای طرح در نیم سال تحصیلی اول ۱۴۰۴:

✓ **هدف کلی طرح پیشنهادی**

گفتمان سازی تدبر و تفکر در قرآن کریم در سطح دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

✓ **قالب آموزشی:**

گام اول: برگزاری کارگاه های یک روزه منسجم یا جلسات هفتگی با موضوع مشخص
ارائه کتاب مقدمات تدبر حدود ۳+۹ جلسه

✓ **عنوان محتوای آموزشی:**

۱. کارگاه زوجیت از منظر بعد جنسیتی در قرآن

- بنیادی: کتاب بعد جنسیتی انسان
- مهارتی: کتاب بلوغ با هم بودن
- طهارتی: تدبر در سوره مبارکه لیل

۲. الزامات و اقتضائات فرزندآوری از منظر قرآن

- بنیادی: کتاب پیش از تولد تا تکلم

- مهارتی: اصول تغذیه پیش از فرزندآوری
- طهارتی: کتاب ذریه طیبه ؛ انس با قرآن برای تقویت نور فطرت پیش از تولد

۳. مهدویت از منظر قرآن

- بنیادی: کتاب شکل گیری امت
- مهارتی: یهودشناسی در قرآن
- طهارتی: تدبیر در سوره مبارکه قدر

۴. توسعه فردی در مواجهه با شرایط جنگی

- پدافند غیر عامل
- نحوه مواجهه با حوادث پرتویی
- کنترل استرس رزم: کتاب کنترل استرس رزم و استحکام درونی
- طب رزم
- سواد رسانه

۵. کتاب مقدمات تدبر در قرآن

- تدبر در سوره های مبارکه ،ناس و فلق و نصر با هدف تکیه بر ساختار ذکر و ایمان به غیب
- تدبر در سوره های ماعون و همزه با هدف اصلاح و ارتقای روابط انسان با خداوند و دیگران
- تدبر در سوره مبارکه زلزال با هدف اصلاح مقاصد و شناخت افزایشی درباره مرگ
- تدبر در سوره های مبارکه ضحی، انشراح و عبس با هدف مواجهه درست با کتاب و رسول

✓ اهداف آموزشی و جزئی طرح:

گام اول:

۱. در پایان کارگاه ((زوجیت باتوجه به بعد جنسیتی در قرآن)) انتظار می رود قرآن آموز

- چارچوب فکری مناسب برای چگونگی اندیشیدن درباره موضوع جنسیت داشته باشد.
- با اصول و مهارت های بلوغ با هم بودن آشنا باشد.
- با تدبر در سوره مبارکه لیل، با مفاهیم آن از جمله یکسان بودن حقیقت فعل های مربوط به ایمان یا کفر میان زن و مرد ولی تفاوت داشتن جلوه های بروز آن، آشنا شود و تلاش کند مفاهیم را وارد متن زندگی خود کند.

۲. در پایان کارگاه ((الزامات و اقتضانات فرزندآوری از منظر قرآن)) انتظار می رود قرآن آموز
- با اصول و شیوه‌هایی که لازم است پدر و مادر در دوران قبل از تولد تا تکلم از آن واقف باشند، آشنا شود.
 - اصول تغذیه پیش از فرزندآوری را بداند.
 - باور کند که قرآن نوری است که از اعماق وجود پدر و مادر به طفل درون رحم ساطع شده و حتی قبل از تشکیل نطفه او، می تواند شخصیت طفل را به نیکی و خوش عاقبتی بسازد.
 - یسر در فرزند آوری با توجه به مهارت های آموخته شده

۳. در پایان کارگاه ((مهدویت از منظر قرآن)) انتظار می رود قرآن آموز
- مفهوم دوازده امام، و نیاز امت به ائمه مختلف که هر یک در شرایط متفاوت، امت را هدایت می‌نمایند، را درک کند.
 - آشنایی با تاریخ، عملکرد، و نقش قوم یهود در آیات قرآن.
 - با تدبیر در سوره مبارکه قدر، به جایگاه امام به عنوان انسان کامل و محل نزول قرآن پی ببرد و نسبت خود را با امام مشخص کند.

۴. در پایان کارگاه ((توسعه فردی در مواجهه با شرایط جنگی)) انتظار می رود شرکت کننده
- پیش از پیدایش عرصه جنگ آمادگی لازم برای صحنه نبرد را پیدا کند تا کمترین آسیب پذیری جسمانی و معنوی را داشته باشند.
 - حوادث پرتوی و برخورد مناسب با آن ها را بشناسد.
 - باتوجه به اینکه نبرد بستری برای رشد انسان هاست، با بهره مندی از آموزش های قرآن، بیشترین بهره رشی را برای خود فراهم کند.
 - توانمندی های لازم برای نجات جان انسان ها و برخورد صحیح با مصدوم را کسب کرده باشد.
 - باتوجه به پیچیده بودن جنگ های فعلی، در بررسی اخبار و فعالیت در حوزه رسانه، قدرت تشخیص جبهه حق را داشته باشد و ناخواسته به نفع دشمن نقش ایفا نکند.

۵. در پایان کارگاه مقدمات تدبیر در قرآن انتظار می رود :
- قرآن آموز ضرورت حیاتی مطالعه قرآن و پیاده‌سازی حقایق آن را درک کند.
 - معنای مشخصی از تدبیر ارائه کرده و براساس آن مطالعه کل قرآن را در برنامه ریزی خود قرار دهد

- اصل رجوع به قرآن و استفاده از آن را، طهارت بدانند.

در حین برگزاری کارگاه ها انتظار می رود، شرکت کننده نسبت به اهمیت فهم سوره ها در زندگی آگاهی یابد و به مطالعه سوره ها و برنامه ریزی منظم برای فهم آنها، نیاز پیدا کند. در صورت تحقق این مهم، برنامه پیشنهادی برای مطالعه منظم و مستمر قرآن کریم در گام دوم با عنوان "طرح اوّابین" ارائه شده است.

گام دوم:

آیین نامه دوره آموزشی مدرسه دانشجویی قرآن و عترت با هدف تربیت رجوع کنندگان به قرآن با نام دوره «اوّابین»

- محتوای دوره

دوره اصلی با چهار سطح از مرحله مقدماتی تدبر تا پیاده سازی آن، در ده سال به صورت پیوسته با میانگین ده ساعت مطالعه در هفته حدود ۶۰۰۰ ساعت و به صورت ناپیوسته تا پانزده است. دوره اصلی، خواندن کتاب های روشی است و کتاب ها به عنوان مطالعه جانبی ارائه شده است.

- سطوح آموزشی به شرح زیر است :

✓ **دوره تسبیح:** این دوره به آموزش کتاب مقدمات تدبر تا قرآن به قرآن پرداخته و به عنوان سطح عمومی تدبر شناخته شده است. در این دوره انتظار می رود نگاه کلی به قرآن در فرد ایجاد شده باشد.

✓ **دوره حمد:** این دوره که تا کتاب تدبر روایی است و به عنوان سطح نیمه تخصصی تدبر محسوب می شود و در صدد است تا فرد مقدمات لازم برای رجوع محققانه به قرآن را به دست آورد.

✓ **دوره تهلیل:** در این دوره که تا کتاب تفصیل استمرار دارد به عنوان دوره تخصصی تدبر محسوب می شود. انتظار می رود فرد بعد از این دوره توان تحقیق در باره موضوعات قرآن و مسائل زندگی مبتنی بر قرآن را حاصل کرده باشد.

✓ **دوره تکبیر:** در این دوره ضمن برطرف کردن خلأ تدبری مباحث تدبر در دعا آغاز شده و فرد باید مشغول عملیات شود. عملیات به معنای اقامه بیرقی از بیرق های دین و دینداری در جامعه است.

باتوجه به اقتضانات دانشگاه های علوم پزشکی، پیشنهاد می شود دوره تسبیح از طرح آوایی در نیم سال بعدی در تقویم آموزشی قرار گیرد. زمانبندی و توان های مورد انتظار در این دوره در ادامه به صورت جدول بیان شده است .

نام درس	مدت اجرا به هفته	کتاب همراه	توان به دست آمده	نحوه ارزیابی	
دوره تسبیح ۸۴ هفته ۲۱ ماه	مقدمات تدبر	۱۲+۲	ساختار وجودی انسان	عزم برای رجوع به قرآن و تدبر در آن به همراه تصمیم برای فراهم ساختن مقدمات آن	داشتن برنامه منظم برای قرآن خواندن به شیوه تدبر
	تدبر به شیوه تفکر	۱۶+۳	برنامه ریزی و نظم	ایجاد فهم گزاره ای - نوشتن گزاره های درست از آیات	استخراج گزاره های منطقی از آیات یک سوره
	تدبر کلمه ای	۱۶+۳	رشد ۱ و رشد ۲ یا طیب گزینی و خیرگزینی	عمق یافتن در کلمات قرآن - فهم انواع تعریف و معرفی کلمات - فهم سوره از مسیر فهم کلمات	کشف ارتباط کلمات یکی سوره
	تدبر سوره ای	۱۴+۲	رشد ۳ و رشد ۴ یا حسن گزینی	قدرت یکپارچه دیدن سوره - فهم ارتباط بین آیات یک سوره - فهم نظام موضوعات سوره	استخراج نظام موضوعات سوره
	تدبر قرآن به قرآن	۱۴+۲	بلوغ با هم بودن	یکپارچه دیدن قرآن - قدرت کشف ارتباط بین سوره ها با هم - شناخت انواع ارتباط بین کلمات، موضوعات، سوره ها در قرآن - فهم رابطه بین موضوعات در قرآن	کشف ارتباط یک سوره و یک موضوع در کل قرآن